

UCHWAŁA Nr XL/253/2022
Rady Miasta Łaskarzew
z dnia 16 marca 2022 r.

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.), w związku z art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982r. – o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) Rada Miasta Łaskarzew uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwała się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Łaskarzew.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Leszek Bożek

Leszek
Jan Bożek

Elektronicznie
podpisany przez
Leszek Jan Bożek
Data: 2022.03.22
16:43:13 (+0100)

UZASADNIENIE

Od 1 stycznia 2022 roku po raz pierwszy zadaniem samorządów w ramach nowych (9 połączonych) Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii stają się uzależnienia behawioralne. Z dniem 31 marca 2022 r. dotychczas uchwalone programy z mocy prawa tracą swoją ważność.

Nowy Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 został uzupełniony o kwestie uzależnień behawioralnych zawarte min. w badaniach przedstawionych w Diagnozie lokalnych zagrożeń społecznych Miasta Łaskarzew z 2019 roku.

O uzależnieniu behawioralnym mówimy wówczas, gdy człowiek jest uzależniony od jakiejś czynności (a nie podawanej substancji z zewnątrz). Uzależnienie behawioralne polega na niekontrolowanej potrzebie (a właściwie przymusie) wykonywania danego zachowania, mimo świadomości jego negatywnych konsekwencji. Wśród uzależnień behawioralnych jest: uzależnienie od komputera, telefonu, telewizji, hazard, pracoholizm, kleptoholizm i wiele innych.

Załącznik do Uchwały Nr XI/253/2022
Rady Miasta Łaskarzew
z dnia 16 marca 2022 roku

**Miejski Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
na rok 2022**

Łaskarzew, 2022

Wstęp	3
Rozdział I	
Podstawy prawne i założenia programowe	4
1.1. Podstawy prawne Programu	4
Rozdział II	
Diagnoza problemów społecznych w kontekście uzależnień	6
2.1. Dane demograficzne	6
2.2. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	7
2.2.1. Alkohol oraz postawy wobec jego spożywania	7
2.2.2. Palenie papierosów	7
2.2.3. Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze	8
2.2.4. Przemoc w rodzinie	8
2.2.5. Uzależnienia behawioralne	9
2.3. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	10
2.3.1. Alkohol	11
2.3.2. Papierosy	11
2.3.3. Narkotyki i dopalacze	12
2.3.4. Przemoc w środowisku szkolnym i domowym	13
2.3.5. Uzależnienia behawioralne	13
2.3.6. Oddziaływania profilaktyczne w obszarze uzależnień behawioralnych	15
2.4. Sprzedaż alkoholu	18
2.4.1. Lokalny rynek alkoholowy	18
2.4.2. Badanie ankietowe wśród sprzedawców napojów alkoholowych	20
2.4.3. Kampania informacyjna dla sprzedawców napojów alkoholowych	21
2.5. Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży	23
2.6. Pomoc psychospołeczna, prawna, terapeutyczna, socjalna i ochrona przed zjawiskiem przemocy w rodzinie	24
2.6.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie	24
2.6.2. Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny	25
	1

2.6.3. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień	27
2.6.4. Grupy samopomocowe	28
2.6.5. Działalność Policji	28
2.7. Instytucjonalne zasoby miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	30
2.8. Wnioski z diagnozy	30
Rozdział III	
Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łaskarzew na rok 2022	31
3.1. Adresaci Programu	32
3.2. Cele i zadania	32
3.3. Zasady wynagradzania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień	39
3.4. Sposób realizacji i finansowanie	39
3.5. Monitoring i ewaluacja	41

Wstęp

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Łaskarzew na rok 2022, zwany dalej „Programem”, jest zapisem działań, które w roku 2022 realizowane będą w ramach zadań własnych miasta Łaskarzew w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Program przedstawia zadania własne gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, zgodnie z którymi zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności tworzenie warunków do prowadzenia działalności wychowawczej, profilaktycznej i informacyjnej, ograniczenie dostępności do alkoholu, leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych od alkoholu, zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Program opracowano zgodnie z założeniami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025, dotyczącymi obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Wykorzystano również wytyczne Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawarte w opracowaniu „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2022 rok” oraz diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadzoną dla miasta Łaskarzew w 2019 roku.

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do zdiagnozowanych potrzeb i możliwości ich realizowania w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Podstawy prawne i założenia programowe

1.1. Podstawy prawne Programu

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie związane z uzależnieniem od alkoholu jest w Polsce ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.). Zgodnie z art.4¹ ust.1 tejże ustawy „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy”.

Ustawodawca wskazał następujące obszary działań:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok opracowano także na podstawie następujących aktów prawnych:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2021 r. poz. 2268 z późn.zm.);
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn.zm.);
- 5) ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469 z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 29 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685 z późn. zm.);
- 7) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2021 r. poz. 2490 z późn. zm.),
- 8) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2120 z późn. zm.),
- 9) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642 z późn. zm.).

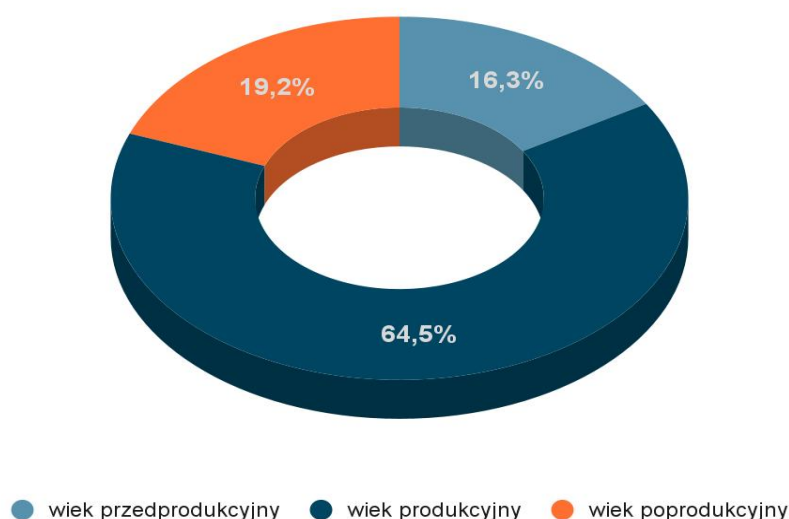
Diagnoza problemów społecznych w kontekście uzależnień

Diagnoza problemów uzależnień i zasobów ich rozwiązywania w mieście Łaskarzew została przygotowana przy wykorzystaniu informacji i danych statystycznych przekazanych przez jednostki i instytucje samorządowe, działające w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, a także na podstawie badania ankietowego pn. „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych” przeprowadzonego w 2019 roku w mieście Łaskarzew wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska: dorośli mieszkańcy, dzieci i młodzież szkolna oraz sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

2.1. Dane demograficzne¹

Łaskarzew jest bardzo małym miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 4 754, z czego 50,7% stanowią kobiety, a 49,3% mężczyźni. 64,5% mieszkańców Łaskarzewa jest w wieku produkcyjnym (w tym 46,1% kobiet i 53,9% mężczyzn), 16,3% w wieku przedprodukcyjnym (w tym 48,4% kobiet i 51,6% mężczyzn), a 19,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (w tym 67,9% kobiet i 32,1% mężczyzn).

Wykres 1. Ludność miasta Łaskarzew wg grup ekonomicznych.

¹ Źródło: USC Łaskarzew, stan na dzień 31.12.2020 r.

2.2. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

Głównym celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia, zagadnienia związane z używaniem substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze oraz zagadnienia związane z przemocą w rodzinie oraz przekonaniami dotyczącymi wychowywania dzieci.

Badania miały charakter anonimowej ankiety i obejmowały mieszkańców z terenu miasta Łaskarzew, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Badaniem objęto łącznie 50 mieszkańców, w tym 38 kobiet i 12 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 40 lat.

2.2.1. Alkohol oraz postawy wobec jego spożywania

Z przeprowadzonych badań wynika, że większość badanych mieszkańców Łaskarzewa spożywa alkohol często. Łącznie 78% respondentów pije alkohol co najmniej raz w tygodniu lub częściej, ale jak wynika z ich deklaracji, są to jednorazowo niewielkie ilości alkoholu. Co szósty badany (16%) deklaruje abstynencję.

Wiedza na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców miasta na wysokim poziomie. Respondenci są świadomi, że kobiety w ciąży nie powinny pić alkoholu (100%), że prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu nie jest bezpieczne (100%), a także, że alkohol nie jest środkiem, który pomaga w trudnych sytuacjach życiowych (98%). Jednocześnie prawie co trzeci (28%) badany uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach, ale tylko 18% mieszkańców jest zdania, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.

2.2.2. Palenie papierosów

Prawie połowa (42%) badanych mieszkańców Łaskarzewa pali okazjnie papierosy lub e-papierosy. Regularnie pali papierosy ponad jedna trzecia badanych (36%), a e-papierosy - co siódmy respondent (14%). Tylko 8% badanych mieszkańców nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu.

Większość (68%) respondentów uważa, że e-papierosy są mniej szkodliwe, niż klasyczne papierosy, a co piąty (20%) jest zdania, że są one tak samo szkodliwe jak

tradycyjne papierosy. 12% badanych twierdzi, że e-papierosy w ogóle nie mają negatywnego wpływu na zdrowie.

2.2.3. Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze

Problem zażywania narkotyków i dopalaczy wśród dorosłych mieszkańców miasta jest niewielki. Zdecydowana większość mieszkańców twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje psychoaktywne (84%). Również większość badanych nie zna osobiście lub „ze słyszenia” osób uzależnionych od leków (68%). Jednakże, 16% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się marihuana i haszysz – 12% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje. 6% badanych zna lub słyszała o osobach przyjmujących amfetaminę i dopalacze. Żaden z respondentów nie wie, gdzie można nabyć środki odurzające, takie jak narkotyki czy dopalacze.

2.2.4. Przemoc w rodzinie

Pomimo iż prawie połowa (46%) badanych twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy w rodzinie, to jednak co ósmy badany przyznaje, że ma w swoim otoczeniu osoby będące ofiarami przemocy domowej, a 42% ma podejrzenia, że tak się dzieje.

Wśród badanych mieszkańców tylko co trzeci (32%) wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Badani wskazywali policję oraz ośrodek pomocy społecznej. Jednakże, większość (68%) respondentów nie ma pojęcia, gdzie szukać pomocy w takiej sytuacji.

84% badanych mieszkańców Łaskarzewa uważa, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie oznacza zakończenia problemu przemocy w rodzinie.

Warto zauważyć, że wśród mieszkańców Łaskarzewa zauważalna jest relatywnie wysoka świadomość na temat specyfiki przemocy. Mieszkańcy nie myślą schematycznie o przemocy w rodzinie i wiedzą, że nie zdarza się ona tylko w rodzinach z marginesu społecznego (100%), a także, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta,

jak i mężczyzna (96%). Ponadto większość mieszkańców uważa, że przemoc w rodzinie to sytuacja, której nie można pozostawić samej sobie, czasem konieczna jest pomoc osób trzecich czy interwencja policji. Mieszkańcy zdają sobie sprawę z tego, że przemoc występuje pod wieloma postaciami i jest sytuacją skomplikowaną, a jej ofiary często nie potrafią lub nie mogą odejść od sprawcy.

Badani mieszkańcy nie przejawiają postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania, w którym ocena jest przemoc wobec dzieci. Mieszkańcy nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że aby prawidłowo wychować dziecko należy od czasu do czasu dawać mu klapsa (100%), a także są przeciwni twierdzeniu, że dziecko powinno bać się rodziców, bo wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek (100%). Respondenci nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości (100%), uważają natomiast, że ich stosowanie powinno być zakazane prawem (96%).

2.2.5. Uzależnienia behawioralne

Terminem „uzależnienia behawioralne” określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności (np. graniem w gry hazardowe). Formalnie, do grupy tych zaburzeń możemy zaliczyć jedynie zaburzenie uprawiania hazardu, natomiast nieformalnie – szereg zachowań, które stanowią przejaw patologii ze względu na intensywność ich podejmowania i na konsekwencje, jakie ponosi jednostka, a nie sam fakt angażowanie się w nie. To właśnie odróżnia tzw. uzależnienia behawioralne od zachowań problemowych czy ryzykownych².

Wśród uzależnień behawioralnych wyróżnia się m.in.: patologiczny hazard, siecioholizm (uzależnienie od komputera lub sieci internetowej), fonoholizm (uzależnienie od telefonu), pracoholizm (uzależnienie od pracy), zakupoholizm (kompulsywne kupowanie), uzależnienie od seksu i/lub pornografii, jedzenioholizm (nawykowe, niekontrolowane objadanie się), ortoreksja (obsesyjne spożywanie wyłącznie zdrowego, naturalnego i nisko przetworzonego jedzenia), tanoreksja (uzależnienie od opalania się), bigoreksja (obsesja na punkcie posiadania umięśnionego ciała) i inne.

² Rowicka M. (2015). Uzależnienia behawioralne. Terapia i Profilaktyka. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Fundacja Praesterno.

Jednym z bardzo niebezpiecznych uzależnień behawioralnych jest uzależnienie od hazardu. O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców Łaskarzewa o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki. Wyniki wskazują, że mieszkańcy nie korzystają z gier losowych.

90% respondentów oceniło zjawisko uzależnienia od hazardu jako raczej i bardzo rzadkie w ich lokalnym środowisku. 76% respondentów nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu. Pozostałe 24% badanych wskazało ośrodek leczenia uzależnień lub ośrodek pomocy społecznej.

Kolejnym niebezpiecznym uzależnieniem behawioralnym jest uzależnienie od korzystania z komputerów i Internetu. Problematyka nieprawidłowego korzystania z komputera i Internetu, w tym ich nadużywanie, staje się coraz powszechniejszym zagrożeniem. Nowoczesne media oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (np. dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (np. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach (w Polsce najbardziej rozpowszechnionym jest Facebook). Pomimo, że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania, w tym negatywne skutki społeczne, psychiczne i zdrowotne.

Łącznie ponad połowa (52%) badanych mieszkańców Łaskarzewa uważa, że uzależnienie od komputera i Internetu jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym, a łącznie 48% ocenia je jako dość i bardzo rzadkie zjawisko w ich lokalnej społeczności.

2.3. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych: alkoholu, narkotyków i dopalaczy, a także zbadanie skali występowania zjawiska przemocy w środowisku szkolnym i domowym.

W badaniu wzięli uczniowie dwóch zespołów szkół w Łaskarzewie w przedziałach wiekowych: klasy 4-6 i klasy 7-8 oraz uczniowie trzecich klas gimnazjalnych.

2.3.1. Alkohol

Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Łaskarzewie jest stosunkowo poważnym problemem. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol. Już co dziesiąty uczeń młodszych klas szkoły podstawowej oraz co trzeci uczeń starszych klas szkoły podstawowej ma za sobą inicjację alkoholową. Wśród gimnazjalistów odsetek ten jest jeszcze wyższy. Wśród okoliczności sięgania po napoje alkoholowe uczniowie często wskazują na jednorazowe lub okazjonalne picie w towarzystwie rodziny lub podczas spotkań ze znajomymi, na imprezie lub domówce. Część uczniów przyznaje się do spożywania alkoholu kilka razy w miesiącu lub częściej, jednak większość uczniów deklaruje, że nie pije alkoholu regularnie.

Wyniki dla Zespołu Szkół nr 1 pokazują, że 62% uczniów klas 4-6, 58% uczniów klas 7-8 i 32% uczniów gimnazjalnych nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat. W Zespole Szkół nr 2, 66% uczniów klas młodszych oraz 54% uczniów klas starszych szkoły podstawowej, a także 47% gimnazjalistów nie wie, czy da się kupić alkohol osobie niepełnoletniej. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu.

Jednocześnie w ZS1 łącznie 10% najmłodszych i 23% najstarszych uczniów szkoły podstawowej oraz 36% uczniów gimnazjum wskazuje, że jest to bardzo lub raczej łatwe, a w ZS2 jako łatwe ocenia łącznie 4% uczniów klas 4-6, 24% uczniów klas 7-8 oraz 34% uczniów klas gimnazjalnych. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

2.3.2. Papierosy

Badania wykazały, że spora część badanych młodych mieszkańców miasta ma kontakt z tytoniem. W Zespole Szkół nr 1 inicjację nikotynową ma za sobą 14% uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej, 21% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej oraz 55% gimnazjalistów. W Zespole Szkół nr 2 papierosy paliło już 6% młodszych uczniów oraz 21% starszych uczniów szkoły podstawowej, a także 23% gimnazjalistów.

Uczniowie przyznają, że pierwszego papierosa zapalili na spotkaniu ze znajomymi, na wagarach lub w szkole. Większość uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów, część przyznaje się do okazjonalnego lub regularnego palenia papierosów lub e-papierosów.

W Zespole Szkół nr 1 uczniowie klas 4-6 szkoły podstawowej w większości nie wiedzą czy łatwo jest kupić papierosy osobie niepełnoletniej (74%), a łącznie 16% z nich oceniła, że jest to raczej i bardzo trudne. 10% młodszych uczniów oceniło zakup papierosów osobom nieletnim jako raczej lub bardzo łatwe. Wśród starszych uczniów szkoły podstawowej 51% wskazało, że nie wie, 13%, że raczej trudno lub bardzo trudno jest kupić papierosy osobom poniżej 18 roku życia, natomiast łącznie 36% twierdziło, że jest to bardzo łatwe lub raczej łatwe. Jedna trzecia uczniów gimnazjum (29%) uznała, że nie wie, natomiast łącznie 42% gimnazjalistów uznało, że jest to bardzo lub raczej łatwe.

W Zespole Szkół nr 2 większość uczniów klas 4-6 nie wie czy łatwo jest kupić papierosy osobom poniżej 18 lat (75%), a łącznie 10% z nich ocenia, że jest to łatwe lub bardzo łatwe. Wśród starszych uczniów już tylko 56% uczniów klas 7-8 oraz 50% gimnazjalistów wskazało, że nie wie, natomiast łącznie odpowiednio 31% oraz 36% twierdzi, że jest to raczej lub bardzo łatwe.

2.3.3. Narkotyki i dopalacze

Wyniki badań wskazują, że dzieci i młodzież w Łaskarzewie raczej nie mają problemu z zażywaniem narkotyków i dopalaczy. W Zespole Szkół nr 1 tylko 10% uczniów klas gimnazjalnych miało kontakt z substancjami psychoaktywnymi, tj. narkotykami i dopalaczami. Uczniowie klas podstawowych deklarują, że nigdy nie próbowali narkotyków lub dopalaczy. Natomiast w Zespole Szkół nr 2 znikomy odsetek uczniów przyznaje, że kiedykolwiek próbowali narkotyków lub dopalaczy. Jako okoliczność inicjacji narkotykowej uczniowie wskazywali: spotkanie z znajomymi, szkołę oraz towarzystwo rodziny, a także wyjazd wakacyjny. Substancje, jakie przyjmowali uczniowie to marihuana, amfetamina i dopalacze.

W Zespole Szkół nr 1 95% uczniów klas młodszych oraz 87% uczniów klas starszych szkoły podstawowej oraz 71% uczniów gimnazjum nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. Jednakże, już 13% uczniów klas 7-8 oraz 29% gimnazjalistów twierdzi przeciwnie.

Natomiast w Zespole Szkół nr 2 wiedzę o tym, gdzie lub od kogo można kupić narkotyki lub dopalacze posiada 6% uczniów klas 4-6, 10% uczniów klas 7-8 oraz 14% gimnazjalistów. Jednakże większość uczniów Zespołu Szkół nr 2 nie wie, gdzie można nabyć środki psychoaktywne.

2.3.4. Przemoc w środowisku szkolnym i domowym

Problemem wśród młodych mieszkańców miasta są przypadki agresji i przemocy z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym. Pomimo iż większość uczniów deklaruje, że nigdy nie zdarzyło im się doświadczyć przemocy w szkole, to kilkanaście procent uczniów z każdej badanej grupy wiekowej w obydwu szkołach przyznaje, że doświadczają przemocy w szkole kilka razy w roku lub kilka razy w miesiącu. Niewielka część uczniów przyznaje, że doświadcza przemocy rówieśniczej w szkole kilka razy w tygodniu lub nawet codziennie. Uczniowie przyznają, że padali ofiarą zarówno przemocy fizycznej (byli bici, szarpani lub kopani), jak i psychicznej (byli zastraszeni lub przezywani).

Większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie. Jednakże, niewielka część uczniów przyznała, że nie czują się bezpiecznie w swojej szkole, a także, że w ich szkole są uczniowie, których się boją.

2.3.5. Uzależnienia behawioralne

Obecnie prawie każdy nastolatek ma dostęp do komputera, a za jego pośrednictwem do Internetu. Bogactwo informacji, dostęp do wszelkich dóbr kultury masowej, rozrywki, możliwość nawiązywania kontaktów za pomocą komunikatorów i portali społecznościowych sprawia, iż Internet może stanowić niewyczerpane źródło wiedzy, jak i być znakomitym środkiem na stres i nudę. Współczesna szkoła wykorzystuje Internet w dydaktyce. Dzieci szukają w nim informacji potrzebnych do prac domowych, uczą się obsługiwać różnego rodzaju programy, śledzą ważne wydarzenia, wypowiadają swoje opinie, korzystają z pomocy, przynależą do portalu społecznościowego. Dzięki wspólnym internetowym tematom nastolatki czują jedność z rówieśnikami, mogą dzielić się różnymi nowinkami, wymieniać gry, e-booki, filmy, internetowe pomoce naukowe – tworzyć internetową wspólnotę. Jednak Internet, tak jak każde nowe narzędzie medialne, oprócz korzyści, stwarza pewne realne niebezpieczeństwa. Co dziesiąty nastolatek należy do grupy zagrożonych lub uzależnionych. 60% dzieci i młodzieży między 9. a 16. rokiem życia w sposób aktywny codziennie lub prawie codziennie korzysta z komputera i Internetu. 70% młodych ludzi korzysta ze stron

prezentujących gry on-line – zdecydowana większość badanych rodziców (83%) potwierdza ten fakt³.

Większość uczniów klas młodszych szkoły podstawowej w Zespole Szkół nr 1 spędza przed komputerem od jednej do trzech godzin dziennie. Uczniowie klas 7-8 szkoły podstawowej oraz gimnazjaliści spędzają przed komputerem najczęściej od 2 do 3 godzin oraz od 4 do 5 godzin. Niepokojący jest fakt, że istnieje grupa uczniów, szczególnie wśród gimnazjalistów, którzy spędzają przed komputerem dziennie więcej niż 5 godzin (ZS1 4-6 – 11%; ZS1 7-8 – 19%; ZS1 GIM – 36%), co w praktyce może oznaczać, że po przyjeździe ze szkoły korzystanie z komputera jest wśród tych uczniów jedyną formą spędzania czasu.

Wśród uczniów Zespołu Szkół nr 2 większość spędza przed komputerem najczęściej od 2 do 3 godzin dziennie. 35% uczniów klas młodszych szkoły podstawowej korzysta z komputera maksymalnie godzinę dziennie. Jednakże znaczna część uczniów, szczególnie starszych korzysta z komputera od 4 do 5 godzin, a nawet ponad 5 godzin dziennie.

Najbardziej popularnymi formami korzystania z komputera wśród uczniów są gry komputerowe, w następnej kolejności portale społecznościowe, forum lub czat oraz strony internetowe ze śmiesznymi obrazkami lub filmami.

Łącznie 87% uczniów klas młodszych, 70% uczniów klas starszych szkoły podstawowej oraz 74% młodzieży gimnazjalnej Zespołu Szkół nr 1 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, część uczniów, szczególnie klas 7-8 oraz gimnazjum, przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu. Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów szkoły podstawowej stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuli by negatywnie. W Zespole Szkół nr 2 większość uczniów jest zdania, że brak dostępu do Internetu nie byłby dla nich większym problemem (łącznie: ZS2 4-6 - 80%; ZS2 7-8 – 73%; ZS2 GIM – 63%). Jednakże część uczniów przyznaje, że trudno byłoby im wytrzymać kilka dni bez dostępu do Internetu (ZS2 4-6 - 14%; ZS2 7-8 – 18%; ZS2 GIM – 31%). Natomiast niewielki odsetek uczniów uważa, że bardzo źle przeżyliby taką sytuację.

Dla prawie 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego

³ J. Węgrzecka-Giluń (2013) Uzależnienia behawioralne. Rodzaje oraz skala zjawiska, sygnały ostrzegawcze i skutki. Kompendium wiedzy dla Rodziców. ETOH Fundacja Rozwoju Profilaktyki, Edukacji i Terapii Problemów Alkoholowych.

(przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)⁴. Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier⁵. Hazard w Internecie jest dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, szczególnie dla młodzieży, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki⁶.

Większość uczniów Zespołu Szkół nr 1 nie korzystało nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach. Jednakże odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z taką formą rozrywki jest zauważalny (ZS1 4-6 - 17%; ZS1 7-8 - 21%; ZS1 GIM - 26%). Podobnie wyniki prezentują się dla uczniów Zespołu Szkół nr 2. Większość z nich nie ma doświadczenia z grami na automatach, jednakże już 12% uczniów klas 4-6, 25% uczniów klas 7-8 oraz 27% gimnazjalistów w nie grało.

W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród dzieci i młodzieży Zespołu Szkół nr 1 w Łaskarzewie (ZS1 4-6 – 11%; ZS1 7-8 – 15%; ZS1 GIM – 32%). Warto jednak zauważyć, że już co trzeci gimnazjalista ma doświadczenie w grach internetowych „na pieniądze”. W Zespole Szkół nr 2 doświadczenie z grami internetowymi „na pieniądze” ma 6% uczniów klas młodszych, 20% uczniów klas starszych szkoły podstawowej oraz 27% gimnazjalistów.

2.3.6. Oddziaływania profilaktyczne w obszarze uzależnień behawioralnych

Profilaktyka w obszarze tzw. uzależnień behawioralnych stanowi wyzwanie dla wszystkich stron zaangażowanych w jej tworzenie i wdrażanie (systemu szkolnictwa, organizacji pozarządowych, jednostek samorządowych). Jest to trudne zadanie, gdyż polega na zapobieganiu angażowania się w patologiczną formę zachowania – zachowania, które w swojej podstawowej formie jest zdrowe, normalne, świadczące o przystosowaniu (wykonywanie pracy, robienie zakupów, korzystanie z komputera i Internetu). Wyjątek stanowi hazard – jest on uznany za formę zaburzenia zachowania zarówno w klasyfikacji DSM, jak i ICD. W związku z powyższym, w profilaktyce tzw. uzależnień behawioralnych

⁴ P. Sobierajski, J. Szczepkowski, (2011) Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit.

⁵ M. Griffiths M. (2004) Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania, GWP

⁶ M. Griffiths M. Gambling Addiction on the Internet, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment, Hoboken: John Wiley and Sons.

punkt ciężkości powinien być przesunięty w stronę nieco innych strategii niż w przypadku profilaktyki używania substancji psychoaktywnych⁷.

Profilaktyka powinna stanowić kompleksową interwencję ukierunkowaną na szeroko pojęte przyczyny angażowania się w zachowania problemowe, tj. szeroko pojęte deficyty interpersonalne, społeczne czy wychowawcze i powinna obejmować trzy równoległe nurty⁸: 1. wspomaganie jednostki w radzeniu sobie z trudnościami (deficytami) zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi,

2. ograniczanie i zmniejszanie wpływu czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój,

3. inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi.

Profilaktyka oznacza zatem szereg działań mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie częstości (lub powagi konsekwencji) występowania niepożądanych zachowań. Celem działań profilaktycznych będzie zapobieganie zachowaniom ryzykownym, tzn. zapobieganie angażowaniu się w zachowania problemowe (w tym obniżenie wieku inicjacji)⁹

Rozwijanie kompetencji psychospołecznych jako forma profilaktyki zachowań ryzykownych zakłada, że zarówno dzieci, jak i osoby dorosłe angażują się w zachowania o charakterze ryzykownym lub angażują się w sposób patologiczny w zachowania nie będące ryzykownymi sensu stricto, na skutek braku kompetencji radzenia sobie z szeroko pojętymi problemami (relacje interpersonalne, rozwiązywanie problemów, stawiania sobie celów, radzenie sobie ze stresem itp.). Poza kompetencjami psychospołecznymi istnieją także inne czynniki, które sprzyjają angażowaniu się w zachowania problemowe, tzw. czynniki ryzyka, lub przeciwnie, które sprzyjają nie angażowaniu się w takie zachowania, tzw. czynniki chroniące.

Tabela. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka.¹⁰

Obszar	Czynniki chroniące	Czynniki ryzyka
--------	--------------------	-----------------

⁷ Rowicka M. (2015). Uzależnienia behawioralne. Terapia i Profilaktyka. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Fundacja Praesterno.

⁸ Gaś, Z. B. (2003). Szkolny program profilaktyki: istota, konstruowanie, ewaluacja. Warszawa: MENiS.

⁹ Rowicka M. Ibidem.

¹⁰ Ostaszewski, K., Rustecka-Krawczyk, A. i Wójcik, M. (2008). Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów. Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii Warszawa

Indywidualny	<ul style="list-style-type: none"> • pozytywny obraz siebie, • zaangażowanie w działania prospołeczne, • negatywne postawy wobec zachowań problemowych, • przekonania o ważności nauki, • kompetencje psychospołeczne 	<ul style="list-style-type: none"> • impulsywność, • zapotrzebowanie na stymulację (np. w przypadku hazardu), • niska samoocena, • przekonania akceptujące zachowania problemowe
Rodzina	<ul style="list-style-type: none"> • kontrola rodzicielska, ale i zaangażowanie rodziców w życie dziecka, • ciepło, silne więzi rodzinne, • jasne zasady i standardy zachowania, • poczucie zaufania 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wsparcia, • konflikty w rodzinie, • zachowania dysfunkcyjne jednego z rodziców
Kontakty rówieśnicze	<ul style="list-style-type: none"> • przyjaźnie, • przestrzeganie norm społecznych, • pozytywny stosunek do nauki 	<ul style="list-style-type: none"> • akceptacja zachowań problemowych, • negacja norm społecznych, • presja ze strony rówieśników
Relacja szkoła-uczeń	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie ze strony nauczycieli, • wzmacnianie zachowań pożądanых, • brak akceptacji dla zachowań niepożądanych – jasne zasady i ich egzekwowanie, • rozwijanie zainteresowań (organizowanie kół zainteresowań), • wzmacnianie umiejętności społecznych, jak również dojrzałość nauczycieli (w tym m.in. poziom ich umiejętności psychospołecznych) 	<ul style="list-style-type: none"> • niepowodzenia w nauce, • niskie zaangażowanie w życie szkoły i relacje z kolegami/koleżankami

Programy profilaktyki uzależnień behawioralnych skupiają się wokół profilaktyki grania w gry hazardowe, jak również nadużywania i nieprawidłowego użytkowania komputera i Internetu. Do najczęściej wykorzystywanych strategii należą strategie informacyjne i edukacyjne. Programy profilaktyki uzależnień behawioralnych powinny być tworzone w oparciu o solidne podstawy teoretyczne, do których obecnie należą koncepcje czynników chroniących i czynników ryzyka, głównie w obszarze kompetencji psychospołecznych.

2.4. Sprzedaż alkoholu

2.4.1. Lokalny rynek alkoholowy

Alkohol jest towarem legalnym, jednak wymagającym specjalnych regulacji prawno-administracyjnych i finansowych w związku z powodowaniem strat społecznych, ekonomicznych oraz zdrowotnych. Alkohol jest szczególnym towarem rynkowym i nie podlega zasadom wolnego rynku. Polska polityka alkoholowa wprowadziła wobec alkoholu regulacje o charakterze reglamentacyjnym, co oznacza to, że państwo polskie zezwala na handel alkoholem, ale ingeruje w kwestie związane z jego dostępnością.

Rada Miasta na poziomie lokalnym podejmuje uchwały w zakresie ograniczania dostępności alkoholu poprzez limitowanie punktów sprzedaży, określanie zasad usytuowania tych punktów oraz możliwość wprowadzenia ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Dostępność alkoholu ma wpływ na wielkość konsumpcji, a ta z kolei ma wpływ na rozpowszechnienie problemów. Wzrost liczby punktów sprzedaży, przedłużenie godzin otwarcia, samoobsługa prowadzi do wzrostu konsumpcji, natomiast ograniczenie dostępności – do jej spadku.

Zgodnie z Uchwałą nr XXXIX/233/2018 Rady Miasta Łaskarzew z dnia 27 września 2018 roku w sprawie zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Miasta Łaskarzew, miejsce sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nie może być usytuowane bliżej niż 50 metrów w odległości mierzonej wzdłuż ciągów komunikacyjnych od wejścia do miejsca sprzedaży i podawania napojów alkoholowych do miejsca wejścia na następujących obiektów:

- a) szkół i przedszkoli,
- b) wydzielonych placów zabaw dla dzieci,
- c) obiektów sakralnych, domów modlitw i cmentarzy,
- d) domów kultury oraz obiektów sportowych.

Zgodnie z zapisami Uchwały nr XXXVI/224/2018 Rady Miasta Łaskarzew z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Miasta Łaskarzew, maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży wynosi: o zawartości do 4,5%

alkoholu oraz piwa – 16, o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa – 14, o zawartości powyżej 18% alkoholu – 12.

Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosi: o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – 8, o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa – 5, o zawartości powyżej 18% alkoholu – 5.

W roku 2020 Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie przyjęła 11 wniosków na wydanie zgody na sprzedaż alkoholu typu A, B i C¹¹. Łączna liczba zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych, ważnych w 2020 r. wynosiła:

- na sprzedaż do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) - 25
- do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) - 6

Z uwagi na stan epidemii wywołanej wirusem Sars Cov-2 i zakaz organizacji imprez masowych, w 2020 roku nie wydano żadnych jednorazowych zezwoleń na sprzedaż alkoholu na imprezach plenerowych.

Wartość sprzedaży napojów alkoholowych wykazana przez przedsiębiorców za 2020 r. wyniosła 5 285 452 zł, w tym:

- o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – typu A- 2 499 529,20 zł,
- o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa – typu B - 492 922,71 zł,
- o zawartości powyżej 18% alkoholu – typu C - 2 293 000,09 zł.

Tabela 1. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Łaskarzewie wg zawartości alkoholu. w latach 2017-2020.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych				
Rok	2017	2018	2019	2020
Ogółem, w tym:	14	14	14	13
Do spożycia poza miejscem sprzedaży				
do 4,5 %	7	10	10	8

¹¹ A- zezwolenie na sprzedaż alkohol do 4,5% zawartości alkoholu(oraz piwo), B- zezwolenie na sprzedaż alkohol od 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa, C- zezwolenie na sprzedaż alkoholu powyżej 18% zawartości alkoholu

od 4,5 % do 18 %	5	13	7	5
powyżej 18 %	7	8	9	6
Do spożycia w miejscu sprzedaży				
do 4,5 %	4	4	4	3
od 4,5 % do 18 %	2	1	1	1
powyżej 18 %	2	2	2	2

2.4.2. Badanie ankietowe wśród sprzedawców napojów alkoholowych

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w mieście są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Badanie przeprowadzono wśród 14 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie miasta. Grupa badana stanowiła 14 kobiet. 13 respondentów to pracownicy punktów, natomiast 1 osoba to właścicielka punktu. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 38 lat.

Badanie miało na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym, spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży oraz nieprzyjemnych sytuacji zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.

W badaniu prawie jedna trzecia sprzedawców (28%) napojów alkoholowych wskazała, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o niskim poziomie wiedzy i świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

Połowa badanych (50%) uważa, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach, jednakże co piąty (21%) badany sprzedawca jest zdania, że dostęp do napojów alkoholowych nie powinien być ograniczany ani kontrolowany. Pomimo tego, sprzedawcy napojów alkoholowych w Łaskarzewie jednogłośnie twierdzą, że alkohol nie powinien być sprzedawany osobom poniżej 18 roku życia (100%).

Badani sprzedawcy są przeciwko spożywaniu alkoholu przez kobiety w ciąży (100%), a także prowadzeniu pojazdów po spożyciu alkoholu (93%). Uważają także, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych (86%).

Osoby niepełnoletnie regularnie podejmują próby zakupu napojów alkoholowych. Przypadki próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie zdarzają się kilka razy w miesiącu (29%) lub kilka razy w tygodniu (29%).

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w niektórych sklepach wydaje się być dość zauważalnym zjawiskiem. W opinii sprzedawców, takie sytuacje zdarzają się kilka razy w miesiącu (29%) lub kilka razy w roku (21%) lub nigdy (36%). 7% sprzedawców uznało, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy dziennie oraz kilka razy w tygodniu.

Większość (93%) sprzedawców nie doświadczyła w ciągu ostatnich 3 miesięcy nieprzyjemnej sytuacji związanej ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

Sprzedawcy napojów alkoholowych w Łaskarzewie odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. 79% sprzedawców nigdy nie sprzedało alkoholu osobie, co do której miała podejrzenie, że jest nieletnia. 7% badanych przyznało, że zdarzyło im się kilka razy sprzedać alkohol osobie nieletniej, a 14% nie miało pewności, co do wieku osoby, której sprzedały alkohol.

W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol 86% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a często robi to 14% sprzedawców. Uzyskane wartości świadczą o odpowiedzialnej postawie sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom nieletnim.

Łącznie 93% badanych oceniło funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży raczej i bardzo dobrze.

2.4.3. Kampania informacyjna dla sprzedawców napojów alkoholowych

W 2021 roku na terenie miasta Łaskarzew przeprowadzono kampanię informacyjną dla sprzedawców napojów alkoholowych. Kampania składała się z trzech części: badania dostępności sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, audytu punktów sprzedaży oraz szkolenia sprzedawców. Wykonawcami kampanii byli: “tajemniczy klient” (osoba, która w danym roku ukończyła 18-sty rok życia i w świetle prawa może legalnie kupić alkohol jako osoba

pełnoletnia, ale jej wygląd i zachowanie budzi uzasadnione wątpliwości, jeżeli chodzi o wiek) oraz realizator kampanii - trener. Do kampanii zgłoszonych zostało 13 punktów sprzedaży napojów alkoholowych z terenu miasta Łaskarzew.

Badanie dostępności sprzedaży alkoholu osobom nieletnim

Przeprowadzenie badania dostępności sprzedaży alkoholu nieletnim miało na celu ukazanie skali tego zjawiska w lokalnym środowisku oraz promocji dobrych praktyk w przypadku odpowiedzialnych sprzedawców oraz tych, którzy nie wykazują się wystarczającą wiedzą i czujnością podczas sprzedaży alkoholu.

Podczas badania we wszystkich punktach sprzedaży napojów alkoholowych sprzedawcy prosili "tajemniczego klienta" o okazanie dowodu tożsamości, a gdy osoba próbująca dokonać zakupu go nie okazała, sprzedawca odmawiał sprzedania alkoholu.

Audyt punktów sprzedaży napojów alkoholowych

Audyt punktów sprzedaży alkoholu jest niezależną oceną przestrzegania zasad sprzedaży napojów alkoholowych przez sprzedawców. Podczas audytu trener sprawdzał przestrzeganie warunków określonych przepisami prawa zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ocenie podlegały: informacja o szkodliwości spożywania alkoholu w miejscach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, informacja dotycząca zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, spożywanie alkoholu w pobliżu sklepu, usytuowanie w okolicy sklepów tzw. „ogródków piwnych”, „kawiarenek letnich” oraz zatrudnianie osób niepełnoletnich do podawania i sprzedaży napojów alkoholowych (oszacowanie wieku pracowników).

Audyt przeprowadzono w 13 punktach sprzedaży napojów alkoholowych. Tylko w 1 punkcie informacja dotycząca szkodliwości alkoholu nie była widoczna. Natomiast we wszystkich audytowanych punktach widoczne były odpowiednie informacje dotyczące zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim. W 2 audytowanych punktach sprzedaży alkoholu trener zauważył klientów spożywających alkohol na terenie sklepu, ale w punktach tych było odpowiednie do tego miejsce. W audytowanych punktach trener nie dostrzegł osób niepełnoletnich sprzedających lub podających alkohol.

Szkolenie sprzedawców w punktach sprzedaży

Ostatnim etapem kampanii było przeprowadzenie szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych. Spotkania odbyły się w 13 punktach sprzedaży alkoholu. We wszystkich punktach szkolenie przebiegło standardowo. W ramach spotkania poinformowano sprzedawców m.in. na temat kar wynikających z obowiązujących przepisów oraz udzielono porad dotyczących asertywnej sprzedaży alkoholu. Dodatkowo sprzedawcy otrzymali ulotki informacyjne z dostępem do platformy internetowej, na której umieszczone są dla nich ważne informacje, aby mogli na bieżąco uzupełniać swoją wiedzę i pozbyć się wątpliwości, jak stosować obecne prawo. Otrzymali również Zaświadczenia Uczestnictwa w Kampanii Informacyjnej oraz plakaty pn. „Odpowiedzialny sprzedawca”.

Celem realizowanej kampanii jest zwrócenie uwagi sprzedawców i świadków sprzedaży w sklepach, że dorosły wygląd nie oznacza pełnoletności upoważniającej do zakupu napojów alkoholowych. W ramach przeprowadzonego szkolenia sprzedawcy zostali poinformowani o tym, że prowadzenie sprzedaży alkoholu wbrew zasadom określonym w art. 13, 14 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości jest przestępstwem grożącym karą grzywny.

2.5. Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży

W ramach realizacji zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Łaskarzewie wśród dzieci i młodzieży szkolnej corocznie prowadzone są szeroko rozumiane działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomanii. Znaczna część działań podejmowanych w ramach Miejskiego Programu to zadania profilaktyki uniwersalnej, których adresatami są dzieci uczęszczające do szkół, dla których Miasto Łaskarzew jest organem prowadzącym. Na terenie miasta obecnie funkcjonują dwie szkoły podstawowe, liceum oraz szkoła zawodowa. Każda placówka oświatowa na terenie miasta realizuje własny program profilaktyczny. W ramach współpracy z Komisją część działań realizowanych w szkołach opłacana jest ze środków z Programu.

W 2019 roku zorganizowano:

- Zimowisko z programem zajęć profilaktycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym (dla 27 dzieci),

- Ferie w Mieście z programem profilaktycznym (dla 100 dzieci),
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (dla 20 dzieci),
- Wakacje w Mieście z programem profilaktycznym (dla 50 dzieci),
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane przez pedagogów i realizowane w szkołach, skierowane do uczniów (dla 100 uczestników).

W 2020 roku zrealizowano:

- Ferie w Mieście z programem zajęć profilaktycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym (dla 50 dzieci),
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane przez pedagogów i realizowane przez uczniów, rodziców i 8 nauczycieli,
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (dla 75 osób).

W 2021 roku odbyły się:

- Wakacje w Mieście z programem zajęć profilaktycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym (dla 50 dzieci),
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (dla 40 dzieci),
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane przez pedagogów realizowane z uczniami (dla 190 osób),
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (dla 90 osób).

2.6. Pomoc psychospołeczna, prawna, terapeutyczna, socjalna i ochrona przed zjawiskiem przemocy w rodzinie

2.6.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej świadczył pomoc materialną oraz prowadził pracę socjalną wobec rodzin z problemem alkoholowym. Osoby uzależnione kierowane są do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub grup wsparcia AA i AL-Anon. Pracownicy socjalni współpracują również z ośrodkami terapii uzależnień i

współzależności, poradniami zdrowia psychicznego, z Sądem Rejonowym, kuratorami sądowymi, Policją oraz placówkami opiekuńczo – wychowawczymi. Problemom alkoholowym często towarzyszy przemoc w rodzinie.

W 2021 roku kontynuował działalność Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, do którego zadań należy:

1. Kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy.
2. Podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej w środowisku i procedur mających na celu jej powstrzymanie.
3. Opracowanie adekwatnych strategii postępowania w przypadku rozpoznania i zgłoszenia przemocy domowej.
4. Monitorowanie sytuacji rodzinnych, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb.
5. Zbieranie i przekazywanie informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
6. Inicjowanie działań zmierzających do podniesienia kwalifikacji osób mających w swej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy - szkoleń, konferencji, spotkań itp.
7. Tworzenie lokalnych zintegrowanych programów i kampanii profilaktycznych m.in. z zakresu problemów uzależnień, bezrobocia, trudności wychowawczych, przemocy, innych zagadnień polityki lokalnej.

2.6.2. Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny

Na terenie miasta Łaskarzew działa Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny. Do zadań Punktu należy przyjmowanie osób i prowadzenie spotkań z osobami uzależnionymi oraz rodzinami, przedstawienie diagnozy i wydanie opinii, motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia uzależnień, terapia oraz bieżący kontakt z Miejską Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie.

W Łaskarzewie nie działa Poradnia Leczenia Uzależnień, dlatego też dostępność punktu konsultacji i terapii w mieście jest bardzo ważna i cieszy się dużym zainteresowaniem. Mieszkańcy miasta w 2021 roku zgłaszali bardzo duże zapotrzebowanie na pomoc psychologa i terapeuty.

Informacje o możliwości skorzystania z pomocy w Punkcie Konsultacyjno – Terapeutycznym uzyskują między innymi członkowie rodzin osób objętych procedurą Niebieskiej Karty. Procedura ta prowadzona jest przez Zespół Interdyscyplinarny działający przy MOPS. W skład zespołu i grup roboczych wchodzi między innymi przedstawiciele MKRPAiU.

Punkt prowadzony jest przez terapeutę ds. uzależnień – osobę wykwalifikowaną w zakresie studium psychologii, pomocy psychologicznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, metody diagnostyki oraz terapii uzależnień i współuzależnień. Terapeuta przyjmuje 4 razy w miesiącu we wtorki. W 2021 roku z pomocy terapeuty ds. uzależnień w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym w Łaskarzewie skorzystało 16 osób uzależnionych oraz 3 osoby współuzależnione. Odbyło się łącznie 78 spotkań (wizyt).

Tabela 2. Pomoc terapeuty ds. uzależnień w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym w Łaskarzewie w latach 2019-2021.

Rok	2019	2020	2021 ¹²
Ilość osób uzależnionych	11	11	16
Ilość osób współuzależnionych	4	2	3
Ilość spotkań (wizyt)	91	76	78

Od lutego 2021 roku w Punkcie trzy razy w miesiącu w poniedziałki przyjmuje także psycholog - specjalista ds uzależnień. W 2021 roku z pomocy psychologa skorzystały łącznie 24 osoby podczas 148 wizyt, w tym:

- 11 osób uzależnionych podczas 59 wizyt,
- 8 osób współuzależnionych podczas 52 wizyt,
- 5 osób z innym problemem (m.in stres, izolacja), podczas 37 wizyt.

Ponadto psycholog i terapeuta prowadzili w 2021 roku spotkania z zakresu profilaktyki dla Klubu Senior Plus, Klubu Emerytów i Rencistów, z młodymi sportowcami (sekcja piłki nożnej i tenisa stołowego) oraz z rodzicami sportowców, a także młodzieżą i nauczycielami w szkole.

¹² stan na dzień 30 listopada 2021 r.

2.6.3. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień

Ważnym zadaniem, wynikającym z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień, na której spoczywa między innymi obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

W 2021 roku członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie spotkali się na 15 posiedzeniach (2019 r. - 8, 2020 r. - 9). Przeprowadzono łącznie 13 rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego, o 4 więcej w porównaniu do roku poprzedniego (2020 r. - 9).

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie w ostatnich dwóch latach nie przeprowadziła żadnej kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, wydała natomiast w 2021 roku 2 postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży. Dla porównania, w latach poprzednich Komisja wydała w 2019 r. - 0, w 2020 r. - 12 postanowień.

Tabela 3. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Ogólne posiedzenia Komisji	8	9	15
Przeprowadzono rozmowy	16	9	13
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	1	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	12	2

Członkowie Komisji systematycznie uczestniczą w szkoleniach mających na celu podniesienie ich kwalifikacji oraz zaktualizowanie wiedzy zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom. W 2019 roku odbyło się jedno szkolenie wyjazdowe dla

członków Komisji, w 2020 roku - dwa szkolenia online, natomiast w 2021 roku - dwa szkolenia wyjazdowe oraz trzy szkolenia online.

2.6.4. Grupy samopomocowe

Pomoc terapeutyczna i socjalna realizowana jest również poprzez prowadzenie grup samopomocowych w mieście. W Łaskarzewie funkcjonuje grupa AA (dla uzależnionych) i grupa Al-Anon (dla współuzależnionych). Spotkania odbywają się w Domu Parafialnym w Łaskarzewie:

- AA - niedziela, godz 19:00,
- Al - Anon - czwartek, godz 18:00.

2.6.5. Działalność Policji

Według danych otrzymanych z Posterunku Policji w Łaskarzewie w 2021 roku zanotowano 2 przypadki prowadzenia pojazdu po drodze publicznej w stanie nietrzeźwości oraz 3 zdarzenia prowadzenia pojazdów po drodze publicznej po użyciu alkoholu. W 2021 roku miało miejsce 18 zdarzeń zakłócania porządku publicznego oraz zatrzymano 8 osób do wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych. W 2021 roku nie odnotowano żadnych przypadków podejmowania czynności zawodowych pod wpływem alkoholu.

Tabela 4. Przystępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem środków odurzających na terenie miasta Łaskarzew w latach 2017-2021.

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	2	1	2	3	2
Prowadzenie pojazdów po drodze publicznej po użyciu alkoholu	3	1	3	5	3
Zakłócanie porządku publicznego	4	7	12	22	18
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	2	-	-	1	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	11	8	3	12	8

W 2021 roku w Łaskarzewie przeprowadzono 23 interwencje dotyczące przemocy w rodzinie. Odnotowano 20 sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu oraz wszczęto 25 procedur „Niebieskiej Karty”, w tym 23 przez funkcjonariuszy policji oraz 2 przez placówki

służby zdrowia. Ofiarami przemocy w rodzinie były w zdecydowanej większości kobiety, a sprawcami mężczyźni pod wpływem alkoholu. Podczas interwencji obecne były dzieci.

Tabela 5. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową na terenie miasta Łaskarzew w latach 2017-2021.

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie	20	32	22	21	23
Liczba pokrzywdzonych przemocą w rodzinie w tym:					
kobiety	20	28	24	21	23
mężczyźni	1	2	1	0	1
małoletni do 13 rż.	2	2	1	4	2
nieletni powyżej 13 rż.	2	2	-	3	1
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:					
kobiety	-	3	1	-	-
mężczyźni	20	24	21	21	20
nieletni	-	-	-	-	-
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:					
kobiety	-	3	21	-	-
mężczyźni	-	25	1	21	20
nieletni	-	-	-	-	-
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	7	-	1	7	4

Tabela 6. Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021 ¹³
Sporządzono ogółem, w tym przez następujące instytucje:	17	23	25
o Ośrodek Pomocy Społecznej	-	-	-
o Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	-	-	-
o Placówki służby zdrowia	-	-	2

¹³ Stan na dzień 03.12.2021 r.

o Placówki szkolno-wychowawcze	-	-	-
o Policję	17	23	23

2.7. Instytucjonalne zasoby miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Na terenie miasta Łaskarzew funkcjonuje szereg instytucji i organizacji realizujących zadania z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień w środowisku lokalnym. Wśród nich należy wymienić:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
2. Punkt Konsultacyjno - Terapeutyczny,
3. Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień,
4. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
5. Policję,
6. Sąd Rejonowy,
7. Placówki oświatowe, w tym Zespół Szkół nr 1 i Zespół Szkół nr 2,
8. Instytucje kultury, w tym Dom Pracy Twórczej „Bajka”, Biblioteka Miejska,
9. Zakłady opieki zdrowotnej,
10. Klub „Senior+”,
11. Koło Emerytów i Rencistów,
12. Łaskarzewski Klub Sportowy Promnik,
13. Sekcję Tenisa Stołowego,
14. Grupy Samopomocowe AA i AL- Anon,
15. Organizacje i stowarzyszenia pozarządowe działające na terenie miasta Łaskarzew,
16. Inne podmioty realizujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień posiadające w swoich statutach zapisy umożliwiające realizację tych zadań na terenie miasta Łaskarzew.

2.8. Wnioski z diagnozy

Po przeprowadzeniu diagnozy problemów uzależnień i zasobów ich rozwiązywania w mieście Łaskarzew wyodrębniono kilka obszarów, w których konieczne jest podjęcie działań przez władze samorządowe. W działaniach na rzecz profilaktyki i przeciwdziałaniu uzależnieniom należy skupić się na:

1. Prowadzeniu systematycznego monitoringu skali zjawiska uzależnień w mieście oraz potrzeb w zakresie ich rozwiązywania.
2. Stałej międzyinstytucjonalnej współpracy w lokalnym środowisku.
3. Prowadzeniu działalności informacyjno-edukacyjnej w lokalnej społeczności w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych i przemocy w rodzinie.
4. Prowadzeniu działalności profilaktycznej wśród dzieci i młodzieży, w tym realizacji programów profilaktycznych w szkołach i placówkach oświatowych,
5. Kontynuacji działań mających na celu zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej oraz psychospołecznej dla osób uzależnionych i ich rodzin.
6. Prowadzeniu działań mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych, w tym przeprowadzaniu kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
7. Wspieraniu działalności instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych

Rozdział III

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łaskarzew na rok 2022

Na podstawie przedstawionej diagnozy problemów uzależnień w Łaskarzewie oraz zasobów umożliwiających przeciwdziałanie występowaniu uzależnieniom, w tym behawioralnym, stworzono Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łaskarzew na rok 2022.

Program określa cel główny i cele szczegółowe, wyznacza kierunki działań, realizatorów i adresatów Programu, instytucje i organizacje współpracujące. Cele i działania odpowiadają na potrzeby mieszkańców miasta w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania problemom uzależnień i podlegać będą monitoringowi i ewaluacji. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej.

3.1. Adresaci Programu

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łaskarzew na rok 2022 skierowany jest przede wszystkim do:

- dzieci i młodzieży, a także ich rodziców, opiekunów i wychowawców,
- kobiet w ciąży i innych osób dorosłych, w tym kierowców,
- konsumentów i sprzedawców napojów alkoholowych,
- osób pijących w sposób ryzykowny, szkodliwy oraz osób uzależnionych,
- rodzin osób z problemem uzależnień i przemocy,
- pracowników podmiotów działających na terenie miasta, zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień,
- przedstawicieli władz lokalnych,
- mieszkańców miasta, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym stykają się z problemem uzależnień.

3.2. Cele i zadania

Głównym celem wyznaczonym w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łaskarzew na rok 2022 jest:

Ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków, a także uzależnień behawioralnych poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Łaskarzewa.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych.

I CEL SZCZEGÓŁOWY: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, tym uzależnieniem od czynności.

ZADANIA:

1. Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym i współuzależnionym poprzez kontynuację pracy terapeuty ds. uzależnień w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym.
2. Prowadzenie działalności interwencyjno-edukacyjno-motywującej Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień, w tym:
 - prowadzenie rozmów motywacyjno informacyjnych z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz członkami ich rodzin,
 - kierowanie na badania do biegłych i pokrywanie kosztów sporządzenia opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
 - sporządzanie wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w przedmiocie leczenia odwykowego.
3. Wspieranie grup samopomocowych.
4. Rozpowszechnianie informacji o dostępności usług terapeutycznych i pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz prowadzenie edukacji w zakresie szkodliwości alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Realizatorzy:

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie,
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie,
3. Posterunek Policji w Łaskarzewie,
4. Sąd Rejonowy w Garwolinie,
5. placówki leczenia odwykowego,
6. grupy samopomocowe,
7. terapeuci i inni specjaliści ds. uzależnień.

Wskaźniki:

1. Liczba i rodzaj porad udzielonych przez terapeutę ds. uzależnień w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym,
2. Liczba posiedzeń MKRPAiU,
3. Liczba przeprowadzonych rozmów motywacyjno -informacyjnych,
4. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono rozmowy motywacyjno - informacyjne,
5. Liczba osób skierowanych na badanie biegłych sądowych,

6. Liczba wydanych opinii lekarskich,
7. Liczba wniosków skierowanych do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia w zakładzie leczenia odwykowego,
8. Liczba grup samopomocowych,
9. Liczba i rodzaj programów i działań w ramach grup samopomocowych,
10. Liczba beneficjentów grup samopomocowych.

II CEL SZCZEGÓŁOWY: Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej oraz prawnej dla rodzin osób uzależnionych, w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.

ZADANIA:

1. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego i prawnego w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem oraz członków ich rodzin w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Wspieranie działań wobec rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie oraz objętych procedurą „Niebieskiej Karty”, poprzez ścisłą współpracę Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych z przedstawicielami innych instytucji w zakresie realizacji procedury „Niebieskiej Karty”.
3. Współpraca z pedagogiem/psychologiem szkolnym oraz dyrekcją szkół w zakresie zapewnienia opieki psychologicznej i pomocy edukacyjnej dla dzieci i młodzieży z rodzin z dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą.
4. Prowadzenie działalności informacyjnej wśród mieszkańców w zakresie możliwości uzyskania wsparcia dla osób i rodzin, w których występuje problem uzależnień oraz przemoc w rodzinie.

Realizatorzy:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie,
2. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie,
3. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,

4. Posterunek Policji w Łaskarzewie,
5. Sąd Rejonowy w Garwolinie,
6. pedagodzy i psychologodzy szkolni,
7. terapeuci i inni specjaliści ds. uzależnień.

Wskaźniki:

1. Liczba i rodzaj porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjno- Terapeutycznym,
2. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego,
3. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”,
4. Liczba dzieci z rodzin z dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą objętych opieką psychologiczną i pomocą edukacyjną,
5. Liczba i rodzaj działań informacyjnych podjętych wśród społeczności lokalnej.

III CEL SZCZEGÓŁOWY: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w społeczności lokalnej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

ZADANIA:

1. Finansowanie i wspieranie realizacji programów profilaktyki uzależnień (w tym uzależnień behawioralnych) i przeciwdziałania przemocy realizowanych w szkołach oraz innych placówkach oświatowych i opiekuńczych w formie zajęć informacyjno-edukacyjnych dla całej społeczności szkolnej (uczniów, nauczycieli i rodziców), w tym m.in.: programów rekomendowanych, pogadarek, prelekcji, warsztatów, spektakli oraz innych wydarzeń o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym.
2. Promowanie abstynencji i zdrowego stylu życia oraz wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież poprzez: rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych (w tym sportowych), wspieranie i realizację imprez sportowo-rekreacyjnych, doposażenie i poprawę funkcjonowania bazy sportowo-rekreacyjnej.
3. Organizowanie i finansowanie aktywnych form wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z elementami edukacji w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych.

4. Prowadzenie w społeczności lokalnej działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki uzależnień (w tym uzależnień behawioralnych) i przemocy w rodzinie, dostępności usług terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz wspieranie działań promujących zdrowy i trzeźwy styl życia poprzez organizację: akcji profilaktyczno - edukacyjnych, festynów rodzinnych, koncertów, spektakli profilaktycznych, kampanii edukacyjnej w lokalnych mediach/prasie.
5. Przygotowanie, zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych i profilaktycznych, w tym ulotek, broszur, plakatów, czasopism, nagród i innych form służących oddziaływaniom profilaktycznym.
6. Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.
7. Współdziałanie w ogólnopolskich i regionalnych kampaniach edukacyjnych związanych z problematyką uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych i przemocy w rodzinie.

Realizatorzy:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie,
2. Posterunek Policji w Łaskarzewie,
3. szkoły i placówki oświatowe,
4. instytucje kultury,
5. kluby sportowe,
6. organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące działania w zakresie uzależnień.

Wskaźniki:

1. Liczba realizowanych programów profilaktycznych, w tym programów rekomendowanych,
2. Liczba i rodzaj działań profilaktycznych realizowanych w placówkach,
3. Liczba uczniów biorących udział w programach/ zajęciach profilaktycznych,
4. Liczba i rodzaj zajęć pozalekcyjnych,
5. Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne, w tym na zajęcia sportowe,
6. Liczba imprez sportowo- rekreacyjnych oraz liczba uczestników,
7. Liczba i rodzaj zakupionego sprzętu sportowo-rekreacyjnego,

8. Liczba dzieci biorących udział w zorganizowanym wypoczynku,
9. Liczba i rodzaj działań informacyjno-edukacyjnych oraz liczba uczestników tych działań,
10. Liczba i rodzaj dystrybuowanych materiałów edukacyjnych i profilaktycznych,
11. Liczba i rodzaj działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz liczba odbiorców tych działań.

IV CEL SZCZEGÓŁOWY: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych oraz ochronie przed przemocą w rodzinie.

ZADANIA:

1. Aktywna współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łaskarzewie, Policją oraz innymi instytucjami prowadzącymi działania w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.
2. Współpraca i wspieranie organizacji pozarządowych i innych podmiotów zaangażowanych w działalność na rzecz społeczności lokalnej w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Wspieranie działalności ruchów samopomocowych działających na terenie miasta.
4. Zabezpieczenie organizacyjno - finansowe warunków działalności Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień,
5. Finansowanie i organizowanie szkoleń, kursów i innych form podnoszenia kwalifikacji dla pracowników służb, instytucji oraz organizacji zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi i stosującymi przemoc oraz z członkami ich rodzin, w tym z dziećmi i młodzieżą.

Realizatorzy:

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie,
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie,
3. Posterunek Policji w Łaskarzewie,
4. organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące działania w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

1. Liczba organizacji pozarządowych przystępujących do otwartych konkursów ofert/ składających wnioski o dotację,
2. Liczba i rodzaj zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz wysokość środków przeznaczonych na realizację tych zadań,
3. Liczba osób objętych ww. działaniami,
4. Liczba i rodzaj działań grup samopomocowych,
5. Liczba członków Komisji biorących udział w posiedzeniach,
6. Liczba i rodzaj form podnoszenia kwalifikacji oraz liczba uczestników.

V CEL SZCZEGÓŁOWY: Prowadzenie działań mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych oraz przeciwdziałanie naruszeniom prawa w związku z prowadzeniem sprzedaży napojów alkoholowych.

ZADANIA:

1. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
2. Prowadzenie pomiarów dotyczących usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
3. Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz aktów prawa miejscowego, dotyczących w szczególności zakazu sprzedawania alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz reklamy alkoholu.
4. Podejmowanie interwencji w związku z łamaniem przepisów prawa dotyczących obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych, w tym występowanie przed sądem w roli oskarżyciela publicznego.
5. Prowadzenie działań edukacyjnych, skierowanych do osób prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków konkurencji i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Realizatorzy:

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie,

2. Posterunek Policji w Łaskarzewie.

Wskaźniki:

1. Liczba wydanych postanowień dot. zaopiniowania wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
2. Liczba przeprowadzonych pomiarów,
3. Liczba przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych,
4. Liczba i rodzaj interwencji w związku z łamaniem przepisów prawa dotyczących obrotu napojami alkoholowymi,
5. Liczba i rodzaj podjętych działań edukacyjnych wobec sprzedawców napojów alkoholowych.

3.3. Zasady wynagradzania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień

Wydatki na wynagrodzenia i szkolenia członków Komisji realizowane są ze środków budżetu miasta przeznaczonych na realizację zadań własnych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określonych w niniejszym Programie.

Wynagrodzenie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie za udział na każdym posiedzeniu ustala się w wysokości: przewodniczący - 350 zł brutto; sekretarz - 260 zł brutto oraz pozostali członkowie - 220 zł brutto.

Za udział w przeprowadzeniu kontroli w punktach sprzedaży alkoholu oraz wizji lokalnych dotyczących pomiarów usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w mieście, a także spotkań z uzależnionymi i współuzależnionymi podczas posiedzeń Komisji oraz innych prac Komisji, przysługuje wynagrodzenie wg. stawek określonych powyżej.

Podstawą wypłacenia wynagrodzenia dla członków Komisji jest przedłożenie listy obecności.

3.4. Sposób realizacji i finansowanie

Koordynatorem Programu jest Przewodniczący Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie.

Realizacja zadań w ramach Programu finansowana będzie ze środków własnych miasta pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (zgodnie z art. 182 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

Na realizację zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łaskarzew na rok 2022 w projekcie budżetu miasta przeznaczono kwotę 112 000, 00 zł (dział 851 - ochrona zdrowia), w tym na:

- zapobieganie alkoholizmowi: 58 200, 00 zł (dział 851, rozdział 85154),
- zapobieganie narkomanii: 53 800, 00 zł (dział 851, rozdział 85153).

I. PLAN DOCHODÓW				
Dzia l	Rozdzia l	§	Wyszczególnienie	plan na 2022 r.
756			Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	112 000,00
	75618		<i>Wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw</i>	<i>112 000,00</i>
		0480	Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	112 000,00
II. PLAN WYDATKÓW				
851			Ochrona zdrowia	112 000,00
	85153		<i>Zwalczanie narkomanii</i>	<i>53 800,00</i>
			Wydatki bieżące, w tym:	53 800,00
			Kolonie dla dzieci i młodzieży szczególnie z rodzin dotkniętych problemem uzależnień i tzw.dysfunkcyjnych	13 000,00
			Prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego	7 500,00
			Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej w roku szkolnym	7 000,00
			Wsparcie grup samopomocowych	2 500,00
			Wakacyjna akcja letnia lato w mieście z profilaktyką	4 000,00
			Szkolenia i wyjazdy służbowe członków komisji	2 500,00
			Działania promujące zdrowy tryb życia	3 800,00

		Wynagrodzenia członków MKRPA i U	6 000,00
		Ferie zimowe w mieście z uwzględnieniem wspólnych działań placówek oświatowych i organizacji pozarządowych	7 500,00
85154		<i>Przeciwdziałanie alkoholizmowi</i>	58 200,00
		Wydatki bieżące, w tym:	58 200,00
		Kolonie dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnień i tzw.dysfunkcyjnych	13 000,00
		Prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego	7 500,00
		Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej w roku szkolnym	9 000,00
		Wsparcie grup samopomocowych	2 500,00
		Wakacyjna akcja letnia lato w mieście z profilaktyką	4 000,00
		Szkolenia i wyjazdy służbowe członków komisji	2 500,00
		Szkolenie sprzedawców	1 000,00
		Działania promujące zdrowy tryb życia	3 800,00
		Wynagrodzenia członków MKRPA i U	6 000,00
		Ferie zimowe w mieście z uwzględnieniem wspólnych działań placówek oświatowych i organizacji pozarządowych	7 500,00
		Przygotowanie i przeprowadzenie procedury wniosku o skierowanie na leczenie odwykowe	1 400,00

3.5. Monitoring i ewaluacja

Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łaskarzew na rok 2022 podlega monitoringowi, za który odpowiedzialny jest Przewodniczący Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Łaskarzewie.

Monitoring polegać będzie na corocznym, systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu. Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności. W celu oceny stopnia wdrożenia działań

zostaną wykorzystane wskaźniki monitoringowe dotyczące każdego założonego celu szczegółowego.

W celu rzeczywistej oceny stopnia realizacji Programu przeprowadzona zostanie ewaluacja. Jej zadaniem jest ocena czy działania założone w Programie przynoszą zamierzone efekty. Ewaluacja prowadzona będzie w oparciu o posiadane sprawozdania merytoryczne i finansowe, dotyczące realizacji zadań dofinansowanych z budżetu miasta, a także dane statystyczne, wskaźniki oraz trendy wieloletnie.

Działania w ramach monitoringu i ewaluacji dostarczą również informacji dotyczących ewentualnych potrzeb związanych z wprowadzeniem modyfikacji najważniejszych kierunków działań celem maksymalizacji zamierzonych efektów realizacji Programu.